

การจัดการความรู้

กระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริง

สำนักงานสภรณ์จังหวัดศรีสะเกษ

คำนำ

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ ได้จัดทำความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยเมื่อมีความเสียหายเกิดแก่สหกรณ์ ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง เพื่อทราบถึงข้อเท็จจริงแห่งความเสียหาย ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงอาจมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงไม่ครบถ้วนเพียงพอ อีกทั้งการตรวจสอบข้อเท็จจริงไม่ได้กำหนดวิธีการและรูปแบบไว้เป็นที่แน่นอน

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ จึงได้จัดทำการจัดการความรู้เรื่องกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริง เพื่อเป็นข้อมูล ให้กับสหกรณ์ และเป็นแนวทางให้นักส่งเสริมสหกรณ์ได้นำไปแนะนำแก่สหกรณ์ ให้เข้าใจถึงขั้นตอนและกระบวนการในการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงต่อไป

สารบัญ

	(หน้า)
คำนำ	(๑)
บทที่ ๑ ความสำคัญและวัตถุประสงค์	๑
บทที่ ๒ นิยาม	๒
บทที่ ๓ กระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริง	๓
บทที่ ๔ กรณีศึกษา	๖

บทที่ ๑

ความสำคัญและวัตถุประสงค์

เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นแก่สหกรณ์ อันเนื่องมาจากการกระทำของคณะกรรมการดำเนินการ สหกรณ์ กรรมการดำเนินการ ผู้จัดการหรือเจ้าหน้าที่ รวมถึงบุคคลภายนอก สหกรณ์มีหน้าที่ต้องดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง เพื่อให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเสียหายที่เกิดขึ้น ลักษณะหรือพฤติการณ์แห่งการกระทำ รวมถึงผู้ที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหาย ซึ่งหากพบว่าเป็นการกระทำโดยทุจริต สหกรณ์ต้องมีมติที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ มอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งคนใดหรือผู้จัดการ แจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนเพื่อให้ดำเนินคดีอาญากับผู้ที่กระทำให้สหกรณ์เกิดความเสียหายภายในอายุความ ตามกฎหมายเรื่องนั้นๆ แต่กรณีที่มีความเสียหายเกิดจากการกระทำโดยประมาท ปราศจากความระมัดระวัง สหกรณ์ต้องให้ผู้ที่กระทำให้สหกรณ์เกิดความเสียหายชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยเร็ว

กระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงจึงเป็นสิ่งสำคัญในการพิจารณาวินิจฉัยของคณะกรรมการดำเนินสหกรณ์ เพื่อดำเนินการแก้ไขความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่สหกรณ์ได้อย่างถูกต้อง เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนด แต่ทั้งนี้ในปัจจุบัน สหกรณ์หลายแห่งมีการขยายขนาดขอบเขตแห่งการดำเนินงาน และการดำเนินกิจการของสหกรณ์มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น โดยกรรมการดำเนินการที่ได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง อาจมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงไม่ครบถ้วนเพียงพอ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ ซึ่งมีหน้าที่ในการดูแล แนะนำ ส่งเสริมสหกรณ์ที่ได้รับผิดชอบมอบหมาย จึงมีส่วนสำคัญเพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีที่สหกรณ์เกิดความเสียหายให้แก่สหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์แก้ไขความเสียหายได้อย่างถูกต้องเช่นเดียวกัน กลุ่มตรวจการสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ จึงได้จัดทำองค์ความรู้นี้ขึ้นมา เพื่อเป็นข้อมูล แนวทางในการแนะนำและส่งเสริมสหกรณ์ กรณีที่สหกรณ์ได้รับความเสียหาย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้แนวทางปฏิบัติในการกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีที่สหกรณ์เกิดความเสียหายเป็น
อย่างเดียวกัน
๒. เพื่อเป็นความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ในการแนะนำ ส่งเสริมสหกรณ์ กรณีที่สหกรณ์เกิดความ
เสียหายขึ้น

บทที่ ๒

นิยาม

นิยาม

การตรวจสอบข้อเท็จจริง หมายถึง การสืบหา หรือการค้นหาข้อเท็จจริง และพยานหลักฐาน เพื่อจะทราบถึงรายละเอียดกรณีหนึ่งกรณีใด

ข้อเท็จจริง หมายถึง ข้อความแห่งเหตุการณ์ที่เป็นมาหรือที่เป็นอยู่ตามจริง หรือเหตุการณ์ที่จะต้องวินิจฉัยว่าเท็จหรือจริง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕) อาจกล่าวได้ว่าข้อเท็จจริงนั้น ต้องสามารถพิสูจน์ สนับสนุน ยืนยันได้ โดยไม่ใช่ข้อคิดเห็น ซึ่งเป็นความเห็นหรือความรู้สึกนึกคิดของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

การสรุปข้อเท็จจริง หมายถึง การสรุปและเชื่อมโยงข้อเท็จจริงโดยการประมวลข้อมูลจากเอกสารหลักฐานต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน และได้ข้อเท็จจริงที่สมบูรณ์

บทที่ ๓

กระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงของสหกรณ์

กระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงของสหกรณ์

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง

- สหกรณ์ต้องจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ เพื่อให้มีมติแต่งตั้งกรรมการดำเนินการสหกรณ์มากกว่า ๑ คนขึ้นไป เป็นคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง พร้อมกับมอบหมายอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยการจัดทำเป็นคำสั่งของสหกรณ์ ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ หรือมีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่จะต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงนั้นๆ อีกทั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงต้องมีความเป็นกลาง ต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่จะต้องตรวจสอบข้อเท็จจริง รวมถึงต้องไม่เป็นผู้เคยปฏิบัติกับผู้ถูกกล่าวหา เพื่อให้กระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ โปร่งใส และไม่ถูกโต้แย้งในภายหลังถึงผลแห่งการตรวจสอบข้อเท็จจริงได้

๒. การตรวจสอบข้อเท็จจริง

- ก่อนการตรวจสอบข้อเท็จจริง คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงต้องวิเคราะห์ข้อมูล แนวทางในการตรวจสอบโดยกำหนดประเด็นที่จะตรวจสอบและกำหนดพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องตามประเด็นเกี่ยวกับกรณีนั้นๆ

- การตรวจสอบข้อเท็จจริง คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง อาจดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงตาม โดย ๑) มีหนังสือแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง และจัดทำเป็นบันทึกถ้อยคำไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งจัดให้มีพยานรับรองด้วย (ถ้ามี) ๒) ตรวจสอบเอกสารหลักฐานที่มีอยู่ในสหกรณ์หรือออกไปตรวจสอบนอกสถานที่เพื่อตรวจสอบข้อมูลและรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ในกรณีความเสียหายของสหกรณ์จำเป็นจะต้องมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญ คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงอาจขอให้ผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้นๆ ให้ข้อมูลหรือร่วมตรวจสอบด้วยก็ได้

๓. การสรุปรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง

๓.๑ คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง ต้องการสรุปและเชื่อมโยงข้อเท็จจริงโดยการประมวลข้อมูลจากเอกสารหลักฐานต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน และได้ข้อเท็จจริงที่สมบูรณ์ เพื่อประกอบการวินิจฉัยของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ โดยการสรุปรายงานผลการตรวจสอบนี้ ต้องเขียนบรรยายข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประเด็นความเสียหายที่เกิดกับสหกรณ์ โดยลำดับ วัน เวลา ที่เกิดความเสียหาย ผู้ใดเป็นผู้กระทำให้สหกรณ์เสียหาย ผู้กระทำได้กระทำอย่างไร ทำที่ไหน ทำเมื่อไหร่ ทำกับผู้ใด รวมทั้ง พฤติการณ์แห่งการกระทำและจำนวนความเสียหายที่สหกรณ์ได้รับ

๓.๒ อ้างอิงพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องในประเด็นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยระบุในรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงว่า พยานบุคคลได้ให้ถ้อยคำว่าอย่างไรและหรือพยานเอกสารที่เกี่ยวข้อง มีชนิดใดบ้าง และพยานหลักฐานดังกล่าว แสดงข้อมูลหรือพิสูจน์ยืนยันอย่างไรบ้าง

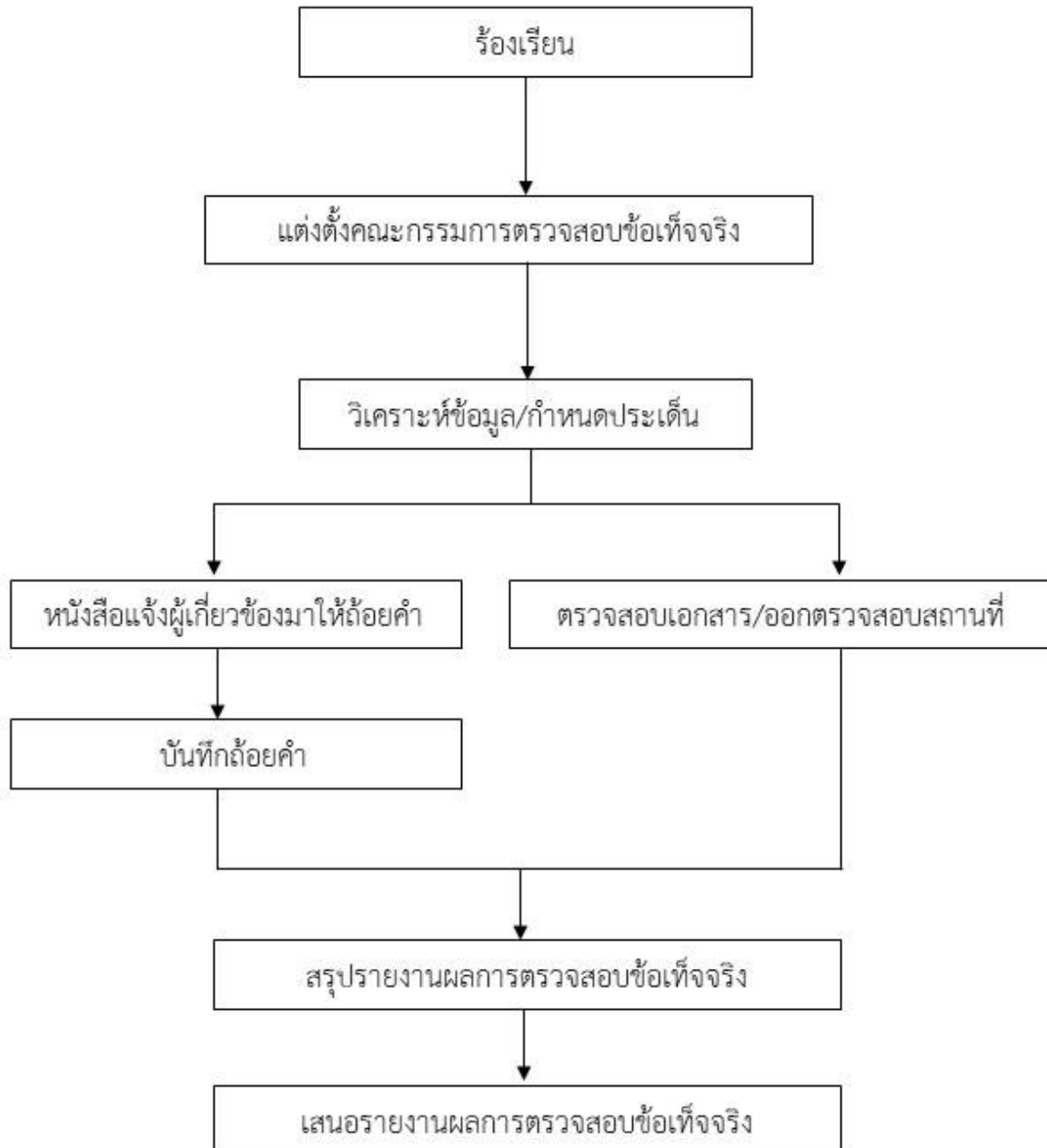
๓.๓ อ้างอิงข้อกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ ตลอดจนข้อกำหนดต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการวินิจฉัยความผิดของบุคคลผู้ที่กระทำให้สหกรณ์ได้รับความเสียหายนั้นๆ

๓.๔ จัดทำความเห็น โดยการให้ความเห็นเกี่ยวกับความเสียหายที่เกิดขึ้นว่าเป็นการกระทำโดยทุจริต หรือกระทำความผิดตามกฎหมายอาญาหรือกฎหมายที่มีโทษทางอาญา หรือเป็นการกระทำโดยประมาทปราศจากความระมัดระวังหรือความรอบคอบ โดยไม่ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ หรือมติต่างๆ ของสหกรณ์ พร้อมทั้งเสนอว่า กรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นดังกล่าวจะต้องดำเนินการอย่างไรต่อไป เช่น กรณีความเสียหายที่เกิดจากการกระทำโดยทุจริต ควรเสนอให้สหกรณ์ดำเนินการแจ้งความร้องทุกข์กับผู้ที่กระทำให้เกิดความเสียหาย หรือกรณีความเสียหายเกิดจากการกระทำโดยประมาท ควรเสนอในผู้ที่กระทำให้สหกรณ์ได้รับความเสียหายชดใช้แก่ความเสียหายที่เกิดขึ้น หากความเสียหายเกิดขึ้นจากการกระทำของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ควรเสนอให้มีการลงโทษทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นด้วย

๔. การเสนอรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง

คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงต้องดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงและรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงภายในระยะเวลาที่สหกรณ์กำหนด เว้นแต่กรณีมีความจำเป็นที่ไม่สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงให้แล้วเสร็จได้ภายในระยะเวลาดังกล่าว คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง ก็อาจเสนอคณะกรรมการดำเนินการเพื่อให้ขยายเวลารายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงออกไปได้ ซึ่งในการเสนอรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงนี้ คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง อาจเสนอรายงานผลการตรวจสอบต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ หรือเสนอต่อประธานสหกรณ์เพื่อให้ดำเนินการจัดการประชุมคณะกรรมการสหกรณ์ พิจารณาผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงก็ได้

ขั้นตอนการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง

บทที่ ๔ กรณีศึกษา

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ ขอยกกรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรแห่งหนึ่งในจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งได้เข้าไปแนะนำกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการที่สหกรณ์ซื้อที่ดินที่สมาชิกสหกรณ์นำมาขายชำระหนี้ที่มีอยู่กับสหกรณ์ ซึ่งราคาที่ดินนั้นสูงกว่าราคาแท้จริงอย่างมากและทำให้สหกรณ์ได้รับความเสียหาย โดยยกตัวอย่างรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าว เพื่อให้เกิดความชัดเจนและง่ายในทางปฏิบัติด้วย

ตัวอย่างรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง

เรื่อง รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง

เรียน คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์.....จำกัด

ตามคำสั่งสหกรณ์..... จำกัด ที่.....สั่ง ณ วันที่.....

ได้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีการซื้อที่ดินชำระหนี้ ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

๑. นาย.....	ประธานกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง
๒. นาย.....	กรรมการ
๓. นาย.....	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง ได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงระหว่างวันที่.....ถึงวันที่..... จึงขอรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง ดังนี้

๑. เมื่อวันที่.....นาย ก. สมาชิกสหกรณ์ ได้นำที่ดินโฉนดเลขที่ เนื้อที่ประมาณ ๒ งาน ของ นาง ข. ภรรยา มาขายให้สหกรณ์ เพื่อชำระหนี้ที่มีอยู่กับสหกรณ์ จำนวน ๒,๕๐๐,๐๐๐ บาท ตามสัญญาภู่เลขที่.....ลงวันที่.....

๒. สหกรณ์.....จำกัด โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการ ชุดที่.....ครั้งที่..... เมื่อวันที่..... ได้มีมติคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์ ให้ซื้อที่ดินโฉนดเลขที่..... เนื้อที่ ๒ งาน ในราคาจำนวน ๒,๕๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อชำระหนี้ของนาย ก. ที่มีกับสหกรณ์

๓. ในวันที่..... สหกรณ์ได้จ่ายเงินจำนวน ๒,๕๐๐,๐๐๐ บาท ให้แก่ นาง ข. ภรรยาของ นาย ก. และตัดชำระหนี้ให้แก่ นาย ก.

๔. ในวันที่.....นาง ข. ให้ดำเนินการทำสัญญาซื้อขายและจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่.....ให้แก่สหกรณ์.....จำกัด ณ สำนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ

๕. จากการลงตรวจสอบที่ดินโฉนดเลขที่..... ซึ่ง นาย ก. นำมาขายชำระหนี้ ให้แก่ สหกรณ์ ปรากฏว่าสภาพที่ดินเป็นที่นา ไม่มีทางเข้าออกสู่สาธารณะ

๕. นาง ค. ซึ่งเป็นเจ้าของที่ข้างเคียงได้ให้ถ้อยคำไว้ว่า เมื่อวันที่..... นาง ข ได้ขอซื้อที่ดินโฉนดเลขที่..... จากตน ในราคา ๑๐๐,๐๐๐ บาท โดยจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ ณ สำนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ

๖. จากการขอตรวจสอบเอกสารการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมการซื้อขายที่ดินโฉนดเลขที่.....เนื้อที่ ๒ งาน ปรากฏว่า สัญญาซื้อขายที่ดินแปลงดังกล่าวระหว่าง นาง ค. ผู้ขาย กับนาง ข. ผู้ซื้อ พบว่า ราคาที่ดินที่ซื้อขายกันในสัญญาระบุไว้เป็นจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท และจากการตรวจสอบราคาประเมินที่ดินของสำนักงานที่ดิน เจ้าพนักงานที่ดินได้ประเมินราคาที่ดินแปลงดังกล่าวไว้ในราคา ๓๐๐,๐๐๐ บาท

๗. จากการตรวจสอบราคาที่ดินที่ใช้ประเมินราคาของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พบว่าที่ดินดังกล่าวมีราคาประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ บาท

พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

พยานบุคคล

๑. นาง.....

พยานเอกสาร

๑. สำเนาสัญญากู้ , รายละเอียดลูกหนี้

๒. สำเนามติที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ชุดที่..... ครั้งที่.....

เมื่อวันที่.....

๓. สำเนาสัญญาซื้อขายที่ดิน(ระหว่างนาง ข. กับสหกรณ์)

๔. สำเนาภาพถ่ายที่ดิน , สำเนาโฉนดที่ดิน

๕. สำเนาใบเสร็จรับเงิน ,ใบสำคัญจ่ายเงิน

๖. สำเนาสัญญาซื้อขายที่ดิน (ระหว่างนาง ข. กับนาง ค.

๗. สำเนาประเมินราคาที่ดินจากทางราชการ

๘. สำเนาประเมินราคาที่ดินของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

๙. สำเนาบ้นที่ถ้อยคำ นาง ค.

ข้อกฎหมาย

- ข้อบังคับสหกรณ์

- พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๓/๑ , มาตรา ๔๖

- ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๒

ความเห็นของคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงพิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ นาย ก. ซึ่งเป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์ได้อาศัยอำนาจในตำแหน่ง ลงมติให้สหกรณ์ซื้อที่ดินโฉนดเลขที่..... เนื้อที่ ๒ งาน ของนาง ข. ภรรยา ในราคา ๒,๕๐๐,๐๐๐ เพื่อชำระหนี้ของตนที่มีอยู่กับสหกรณ์ให้หมดไป เพื่อมุ่งหมายให้ไม่มีหนี้ค้างชำระ ณ วันสิ้นปี และให้มีคุณสมบัติเป็นกรรมการ ทั้งที่นาย ก. รู้อยู่แล้วว่าราคาที่ดินที่นำมาขายให้สหกรณ์มีราคาเพียง ๑๐๐,๐๐๐ บาท และสภาพที่ดินก็ไม่ได้อยู่ในทำเลธุรกิจแต่อย่างใด ประกอบกับที่ดินดังกล่าวเพิ่งซื้อมาจากเจ้าของเดิมไม่นาน รวมทั้งราคาประเมินที่ดินของทางราชการและราคาประเมินของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ก็มีราคาเพียง ๓๐๐,๐๐๐ บาท จึงเห็นว่าการกระทำของนาย ก. เป็นการแสวงหาผลประโยชน์ที่ไม่ควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย หลอกลวงโดยการปกปิดข้อเท็จจริงเรื่องราคาที่ดินของตนเพื่อให้ได้ชำระหนี้ ที่มีอยู่กับสหกรณ์ และร่วมลงมติให้สหกรณ์ซื้อที่ดินแปลงดังกล่าวในราคาที่สูงกว่าราคาที่แท้จริง การกระทำดังกล่าวจึงเป็นการฉ้อโกงและทำให้สหกรณ์ได้รับความเสียหายเป็นเงินสูงถึง ๒,๒๐๐,๐๐๐ บาท

ดังนั้น คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงจึงเสนอให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์แจ้งความร้องทุกข์ เพื่อให้ดำเนินคดีอาญากับนาย ก นาง ข ภายในอายุความตามกฎหมายต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นาย.....) ประธานกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง

(นาย.....) กรรมการ

(นาย.....) กรรมการและเลขานุการ